

для всіх педагогів, незалежно від місця роботи чи ресурсу навчання.

Така комбінація інноваційних методів навчання, модульного підходу і професійних спільнот створює умови для сталого професійного розвитку педагогів щодо упровадження наукової освіти у підготовку майбутніх кваліфікованих робітників, що підвищує їхню кваліфікацію і дозволяє ефективно реагувати на зміни в освітньому середовищі. Завдяки підтримці на всіх рівнях (державному, інституційному), забезпечується сталість і доступність таких ініціатив. Ці підходи є основою для покращення якості наукової освіти у закладах професійної освіти та підготовки педагогів до нових економічних, технологічних та соціальних викликів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Радченко А.Є. Професійна компетентність учителя. Харків: Основа, 2006. 128 с.
2. Інноваційні технології в сучасному освітньому просторі: колективна монографія / За заг. редакцією Г.Л. Єфремової. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020. 444 с.
3. Smith J. Professional Development in Education. London: Routledge, 2019. 300 p.

Чижевський Борис Григорович,

кандидат педагогічних наук,

провідний науковий співробітник

відділу економіки та управління загальною середньою освітою

Інституту педагогіки НАПН України;

Заслужений працівник освіти України.

Київ, Україна.

 <https://orcid.org/0000-0002-7878-1180>
chyzhevskyi.bg@gmail.com

ПОШУК ІСТИНИ – ОСНОВНЕ ЗАВДАННЯ НАУКОВОЇ ОСВІТИ

Анотація: Окреслена проблема пошуку Істини, як основного завдання наукової освіти.

Ключові слова: Істина, об'єктивна істина, відносна істина, абсолютна істина, конкретна істина, істина у праві.

Summary: The problem of the search for Truth as the main task of scientific education is outlined.

Keywords: Truth, objective truth, relative truth, absolute truth, concrete truth, truth in law.

Істина – найбільша і найкорисніша духовна, соціальна і особистісна цінність. Вона укорінена в житті суспільства і людини та грає важливу духовну,

соціальну, наукову, освітню, культурну та морально-психологічну роль. Цінність та значення Істини завжди невимірно велика, а час тільки збільшує її вагомість і значення. Великі істини духовності, добра, любові, доброчинності, добротворення, гуманізму, принципи права, свободи, волі, рівності й рівних можливостей оплачені кров'ю та життям багатьох із тих, для кого пошук та утвердження правди, вільного розвитку людини, народу складали смисл життєздатності, життєстійкості, життєдіяльності та життєтворчості, хто зробив нас освіченішими, мудрішими, культурнішими, розкрив істинний шлях до духовності, людськості, пізнання, гармонії, щастя, розвитку, прогресу.

Істина – відповідність поняття, ідеї з об'єктом; знання, яке правильно відображає об'єктивну дійсність; уявлення або твердження, яке відповідає дійсності; відтворення об'єктивної дійсності в думках такою якою вона є. Істина – вірне відображення об'єктивного світу, - результат складного діалектичного процесу пізнання. Людина завжди шукала Істину та прагнула до розширення і поглиблення своїх знань про закони буття та життя земне і вічне, про Мир, Любов і Прощення, про душу, серце, мозок, інтелект і мислення, про добро, красу і гармонію, про людину, природу, суспільство.

Пошук істини передбачає адекватне відображення предметів, явищ і процесів дійсності тим суб'єктом хто вивчає, досліджує, відображення, відтворення їх так як вони існують або протікають поза і незалежно від свідомості; об'єктивний зміст почуттів, емпіричного досвіду, понять, ідей, суджень, теорій, вчень і цілісності картини світу в діалектичному його розвитку.

Категорія істини характеризується як результат процесу пізнання з точки зору її об'єктивного змісту, так і методів, за допомогою яких здійснюється пізнавальна діяльність.

Пошук розуміння істини як відповідності (принцип кореспонденції) знання речам сягає в глибину віків. Споконвічна гармонія істини і краси. У глибоку давнину єгипетські мудреці у знак непогрішності і мудрості носили золотий ланцюжок з коштовним камінням яке називалося істиною. Незгасима краса, гармонія та благородство Парфенона – старогрецького храму богині мудрості Афін Паллади символізують могутність мудрості і необхідність істини. У міфологічному образі істина – прекрасна, горда і благородна жінка; інколи це богиня любові і краси Афродіта в колісниці, оточеній голубами – вічними символами миру.

Прагнення до істини і краси як вищого блага згідно із Аристотелем і Платоном є захопленість, закоханість, нестяма, несамовитість,. Необхідно любити істину так, щоб в кожную хвилину бути готовим, пізнавши вищу істину, зректися від того, що раніше вважав істиною.

Існують різні точки зору істини, наприклад, ідеалістичного розуміння істини або вічно незмінної і абсолютної властивості ідеальних об'єктів (Платон, Августин), або як згода мислення із самим собою (теорія когеренції), з його апіорними формами (Кант). Німецький класичний ідеалізм починаючи з Фіхте вніс в трактування істини діалектичний підхід. Згідно із Гегелем, істина є діалектичний процес розвитку знання, система понять, суджень і теорій.

Точка зору прихильників суб'єктивно-ідеалістичного емпіризму полягає в розумінні істинності як відповідності мислення відчуттям суб'єкта (Юм, Расел) або як відповідність ідей прагненню особистості до досягнення успіху (прагматизм), або, як найбільш простий спосіб взаємоузгодження відчуттів (Мах, Авенаріус). Неопозитивісти розглядають істинність як узгодженість пропозицій науки з чуттєвим досвідом. Конвенціоналізм (А. Пуанкаре) виходить із того, що дефініція істини і її зміст носять умовний характер. Представники екзистенціалізму трактують істину суб'єктивно-ідеалістично – як форму психологічного стану особистості. Деякі філософи розглядають істину як внутрішньо узгоджену, когерентну систему; конкретизують ідеї Лейбніца про фактичну і логічну істини; аналізують проблеми логічного критерію, закони побудови істинних дедуктивних систем, різноманітні аспекти концепції кореспонденції і пов'язаної з нею семантичного визначення істини.

На розуміння істини впливає визнання об'єктивності змісту знання (особливо духовного та суспільно-історичного).

У людському розумінні істина – внутрішньо протерічливий процес, пов'язаний з постійним подоланням помилкових поглядів або тиску авторитетів. Наука – не склад готових і вичерпних істин, а процес їх досягнення, рух від знання малого, обмеженого, приблизного, неточного, недостовірного до все більш загального, глибокого, точного. Цей процес нескінчений.

Наукова теорія пізнання включає в собі вчення про об'єктивність істини, про її відносний і абсолютний характер, про її конкретність. Саме тому істина умовно поділяється на об'єктивну, відносну, абсолютну, конкретну.

Об'єктивна істина – такий зміст наших уявлень, який відповідає дійсності, об'єктивному світу і не залежить від людської свідомості, від людини і людства (істина об'єктивна за змістом, але суб'єктивна за формою – як результат діяльності людського мислення). Такими є твердження природознавства, що земля існувала до людини, що людина мислить за допомогою мозку і.п. Отже, наші знання про закони природи, перевірені досвідом, практикою, є достовірними знаннями на етапі певного розвитку, які мають значення об'єктивних істин. Питання про об'єктивну істину є одним із найважливіших питань. Наука і практика показують, що кожна наукова істина, яка вірно

відображає дійсність, перевірена практикою, є об'єктивна істина. Об'єктивний зміст істинного знання опосередкований практикою є об'єктивною істиною.

Відносна істина – істина, яка відображає предмет не повністю, а в історично обумовлених межах. Необхідно враховувати, що мислення відображає об'єкт не повністю, а у відомих межах, умовах, відношеннях, які постійно змінюються і розвиваються. Процес пізнання світу і його законів так само безконечний, як безконечний розвиток природи і суспільства. Наші знання на кожному ступені розвитку науки обумовлені існуючим історично досягнутим рівнем пізнання, глибиною та масштабами розвитку техніки, технологій, а також об'ємом інформаційного насичення. Історично попередня теорія трактується у складі нової теорії як відносна істина і тим самим як частковий випадок більш повної і точної теорії (наприклад, класична механіка Ньютона і теорія відносності Ейнштейна). Науковці визнають відносність усіх наших знань не в сенсі заперечення об'єктивної істини, в сенсі умовності меж наближення наших знань до цієї істини.

В міру дальшого розвитку пізнання людські уявлення про природу поглиблюються, розширюються, уточнюються, удосконалюються. В силу цього істини, визнані наукою і суспільством на тому чи іншому історичному етапі, не можуть вважатися остаточними, повними. Вони з необхідності є відносні істини, тобто істини, що потребують дальшого розвитку, дальшої перевірки і уточнення. Так, атом вважався неділимим до початку XX сторіччя, коли було доведено, що він в свою чергу складається з електронів і протонів. Електронна теорія будови матерії сприяла розширенню і поглибленню знань про матерію. Але й те, що відомо науці у нас час відносно будови матерії, не є останньою і остаточною істиною. Це свідчить про відносний характер наукових істин, на основі чого можна стверджувати, що кожна відносна істина означає ступінь в оволодінні абсолютною істиною, що кожний крок наукового пізнання має в собі елементи абсолютної, тобто повної, істини. Неперехідної грані між відотною і абсолютною істиною немає. Сукупність відносних істин в їх розвитку дає абсолютну істину. Науковці визнають відносність усіх наших знань не в розумінні заперечення об'єктивної істини, а в розумінні історичної умовності меж наближення знань до цієї істини. Положення про характер відносних істин підтверджується бурхливим розвитком науки, технологій, що веде до того, що постійно виникають нові й нові поняття і уявлення про зовнішній світ, замінюючи старі поняття і уявлення. Кожне таке відкриття є кроком вперед для пізнання Божого світу.

У кожній відносній істині, оскільки вона об'єктивна міститься “частинка” абсолютного знання. Абсолютна істина (лат. *absolutus* – безумовний) – істина, яка подає повністю вичерпний предмет пізнання, кінцеве знання певних аспектів

дійсності і не може бути спростована, заперечена далшим розвитком пізнання. Всяка відносна істина містить елемент абсолютного знання, абсолютна істина складається із суми відносних істин. Конкретна істина – істина, яка розкриває суттєві моменти предмету з врахуванням конкретних умов його розвитку (абстрактної істини немає, істина завжди конкретна). Критерієм істини є практика. Абсолютна істина передбачає розгляд пізнання як процес руху від незнання до знання, від знання окремих явищ, окремих сторін дійсності до більш глибокого і повного знання, до відкриття нових і все нових законів розвитку. Кожний ступінь пізнання обмежений інтелектуальною спроможністю як людини, так і суспільства, розвитком науки, історичними умовами життя суспільства, які неминуче роблять наші знання відносними, тобто неповними. Але істини, які відкриваються науковим пізнанням, будучи відносними, разом з тим і носять в собі частку абсолютної істини, тобто істини, яка не може бути спростована в майбутньому; вони є кроком до пізнання абсолютної істини, бо відображають, хоч і неповно, об'єктивний зовнішній світ. Тому пізнання за допомогою неповних, відносних істин у поступальному розвитку людського знання наближає нас до абсолютної істини, тобто до повного і всебічного пізнання об'єктивного світу. Тобто, людство рухається шляхом оволодіння абсолютною істиною, яка в цьому розумінні складається із суми відносних істин. Світ перебуває в стані вічної зміни і оновлення. Отже, і пізнання, яке є мисленим відображенням зовнішнього світу, так само невичерпне і безконечне, як невичерпний і безконечний світ. У той же час всяка наукова істина відносна в тому розумінні, що вона обмежена критеріями, параметрами та умовами пізнання.

Одним із основних принципів підході діалектики до пізнання є визнання конкретності істини, що передбачає перш за все точне врахування усіх умов, в яких знаходиться об'єкт пізнання, виділення головних, суттєвих властивостей, зв'язків, тенденцій його розвитку. Конкретна істина – істина, яка розкриває суттєві моменти предмету з врахуванням конкретних умов його розвитку (абстрактної істини немає, істина завжди конкретна). Принцип конкретності істини вимагає підходити до фактів не із загальними формулами і схемами, а із врахуванням реальних умов, конкретної ситуації. Все залежить від умов, місця, часу та історії пізнання складових об'єкта, явища, процесу. Критерій істини знаходиться не в мисленні самому в собі і не в дійсності, взятій поза суб'єктом, а полягає в практиці побудованій на реальній, об'єктивній інформації. У практиці людина має довести істинність, тобто достовірність, об'єктивність, дійсність, дієвість і потужність свого мислення. У нашій свідомості істинне, об'єктивне те, що прямо або опосередковано підтверджене на практиці, або те, що може бути реалізовано на практиці. Якщо людина порівнює свої поняття про речі, події, явища, процеси з іншими поняттями, практично уже достовірними,

вона тим самим опосередковано, логічно порівнює поняття із самим предметом. Під час пошуку конкретної істини особливого значення набуває розуміння та трактування таких понять як демократія, суверенітет, право, свобода, воля, незалежність, обов'язок, солідарність, єдність, рівність, можливість, справедливість. Наприклад, поняття рівності набуває змісту лише в тому разі, коли розглядати його конкретно: рівність кого з ким? в чому? Тобто відносний, логічний критерій істини є похідним від практичного. Відповідність поняття предмету доводиться в повній мірі тільки тоді, коли людині вдається знайти, відтворити або створити предмет, який відповідає тому поняттю, яке він утворив. Проблема, зв'язана із теоретичними і соціальними умовами досягання істини розробляється в теорії пізнання і соціології пізнання.

У демократичній державі, соціальному рівноправному правовому суспільстві рівних можливостей особливого значення набуває істина у праві [10] – тобто відповідність закріплених у Конституції та законодавчих і юридичних актах тверджень, положень, приписів духовно-моральним нормам, цінностям, критеріям права, волі, свободи й обов'язку, рівнем життя, фактичній дійсності, реальним процесам і фактам. Як результат пізнавальної діяльності певних суб'єктів істина – за змістом – повинна мати об'єктивний характер. Специфічною ознакою істини у праві є те, що вона містить знання про справжнє значення для певних суб'єктів, для їхнього існування та розвитку тих або тих природних і соціальних явищ. Іншими словами, істина у праві завжди включає оцінні (а не лише фактологічні) знання, і вони так само мають бути за змістом об'єктивно істинними. Оскільки йдеться про право як явище юридичне, тобто поєднання державно-вольового і народного, особистісного волевиявлення, істина у праві виявляється і в правотворчості, і в правозастосуванні.

Неоцінимий вклад українських науковців, філософів, мислителів, письменників, поетів у пошук Істини.

Мандрівний філософ, богослов, оригінальний мислитель, український письменник, поет, людина-університет – так називають Григорія Савича Сковороду (1722-1794) [7, 14, 16], відомого нам своєю філософією «сродної праці». Тобто тієї, до якої ти маєш природні здібності: “Цілком мертва людська душа, яка не вдалася до свого природного діла, подібна до каламутної й смердючої води, закритої у тіснині. Я безнастанно говорив це молодим, щоб випробовували свою природу. Шкода, що батьки не карбують цього на серці своїм синам. Звідси-бо й буває, що військову роту веде той, хто повинен би сидіти в оркестрі”.

Філософії Сковороди властиве зосередження на людинознавчій, етико-гуманістичній проблематиці, акцентування і піднесення в людині її духовної першооснови.

Вчення Сковороди належить до загальноєвропейської філософської традиції і водночас є закономірним наслідком розвитку української думки XVI-XVIII сторіч. У його спадщині присутні ідеї Античності, патристики, німецького містицизму. Частково відчувається вплив Вольфа, Спінози, Мальбранша. Очевидним є тяжіння Сковороди до української містичної традиції у філософії, що виявилось, зокрема, у вченні про духовне преображення людини; про життя в істині. Характерними рисами філософії Сковороди є її діалогізм і бароковий символічно-образний стиль мислення.

Зasadничою є концепція про дві натури і три світи, найважливішою проблемою – проблема людського щастя. Згідно з концепцією Сковороди про дві натури і три світи, світ складається з двох натур – видимої і невидимої, зовнішньої і внутрішньої, тварі й Бога. Вчення про дві натури пов'язане з концепцією про три світи, яка все існуюче поділяє на три види буття, або світи – великий (макросвіт), малий (мікросвіт) і символічний – Біблія. Шлях пізнання невидимої натури – Бога через пізнання людиною самої себе, своєї “внутрішньої людини”, на думку Сковороди, можливий і єдино правильний. Це переконання ґрунтується на засадничій тезі його філософії про паралелізм у структурі трьох світів: макро-, мікрокосмосу і Біблії. Виходячи з неї, Сковорода вважав “внутрішню людину” водночас індивідуальною й надіндивідуальною (космічною). Людське самопізнання дає змогу пізнавати внутрішні закони буття зовнішньої природи, а розшифрування біблійної символіки водночас із відчайдушною боротьбою людини із власною “злою волею” скеровує її на правильний шлях пошуку Бога – невидимої натури, тобто Істини в Любові, Прощенні і Добрі.

Розв'язання проблеми щастя Сковорода бачить через нове народження людини, що має ознаки містичного переображення, розкриття її божественної суті, виявлення закладеного у неї Богом таланту, що забезпечує їй, зрештою, працю за покликанням.

Сковорода був переконаний, що духовне відродження людей, здійснення ними спорідненої праці автоматично призведуть до злагодженого функціонування суспільства.

Пристрасна думка Сковороди не бажала й не могла миритися з несправедливою, ворожою мислячій людині соціальною дійсністю. Він виступав як виразник ідей духовності, любові, гуманізму, народного просвітництва, різко засуджував хижацькі інтереси “сильних світу цього”, їх злочинність та аморальність, жорстокість і зажерливість, паразитизм і пихатість.

Протягом усього життя Сковорода послідовно уникав всього того, що могло уярмити його дух і волю до свободи, і з повним правом заповів написати на могилі слова: “Світ ловив мене, та не впіймав”.

Тарас Григорович Шевченко (1814-1861) [11, 12, 13, 16] – всесвітньо відомий та шанований український поет, художник та мислитель.

У своїй філософії історії Шевченко переносить наголос із головної для кирило-мефодівців проблеми – покути – на проблему вини, причому зарівно ката, що зазіхає на цілісність чужого існування, як і жертви, що, втрачаючи волю до життя, впадає в “нежитіє” – “сон”, рівний відмові від себе (співвідношення між цими двома моделюється Шевченком у “Кобзарі”).

Серед ключових Шевченкових текстів є слова, можливо, не настільки відомі, щоб лаконічно процитувати адже вони пророче перегукуються з нашими сьогоднішніми проблемами.

“... Один у другого питаєш:

Нащо нас мати привела?

Чи для добра? Чи то для зла?

Нащо живеш? Чого бажаєш?”

Пророчими є також слова Шевченка, адже Тарас із засторогою дивився у непросте майбутнє:

“...Та не однаково мені,
Як Україну злії люди
Присплять, лукаві, і в огні
Її, окраденую, збудять...
Ох, не однаково мені...”

Сучасні поневолювачі (“президенти-прем’єри” зі своїми функціонерами та каламутним болотом) й поневолені (“раби”) різняться між собою як вільні й мимовільні злочинці-боговідступники, а земна історія людства постає звихненням первісного божого задуму, до якого має повернутися через очищення Словом (Сином). Саме син і Мати є для Шевченка центральними постатями майбутнього оновлення християнства та очищення людської душі.

Слова Кобзаря актуальні для українського народу, як ніколи. Аналізуючи рядки з його текстів можна відзначити: більше 200 років минуло, а практично нічого не змінилося – ні у світі, ні у внутрішньому житті людини та українського народу, ні у відносинах України та іншими державами, народами. Видно, як і тоді, “сильні світу сього” та видимі і невидимі, знані й незнані, відомі й невідомі вороги лукаві досі вважають нашу землю своїм ласим шматком і із-за своєї зверхності не можуть примиритися з тим, що Україна – давно суверенна держава.

Іван Франко (1856 – 1916) [8, 16] – славний український діяч, будитель і просвітитель українського народу.

На час його народження український дух в Галичині ледве жеврів під подвійним гнітом австрійської бюрократії і польського панства. Здавалось – Галичина от-от стане частиною Європи... як польська провінція.

Іван Франко був у числі діячів, котрі вирішили повернути колесо долі. Він усплавився в кожному напрямку, за який брався – як поет, прозаїк, драматург, перекладач художніх творів усіх жанрів; як вчений-історик, фольклорист, етнограф, економіст, історик літератури; як журналіст, літературний критик, редактор і видавець; і нарешті як публіцист і політик.

В кінці його життя українське життя в Галичині стояло на твердій стопі не тільки в економіці, літературі й науці, але також в політиці, висуваючи гасло незалежної соборної України. На боротьбу за цей ідеал виступили люди, виховані на творах Франка.

Вернадський Володимир Іванович (1863-1945) [4, 5, 16] – вчений-натураліст і мислитель-енциклопедист, один із засновників генетичної мінералогії, геохімії, радіогеології, засновник біохімії, вчення про біосферу та її перехід у ноосферу; теоретик наукознавства й організатор науки, фундатор і перший президент Української академії наук (1918-1921) був перед усім ученим, життя якого підпорядковувалося науковій діяльності та “творчому пошуку правди”. Один із творців антропокосмізму. Вернадський наголошував, що “мисляча людина є мірою всього”. Наука про природу є у Вернадського водночас і наукою про людину (і навпаки). Він відмежувався від матеріалістів, ідеалістів і від філософії взагалі – як такої, що абсолютизує розум *Homo sapiens* (Вернадський розглядає цей вид як проміжний, перехідний). В умовах офіційно-ідеологічного панування над наукою стверджував примат науки над філософією. Усвідомлював себе космістом і реалістом, філософським скептиком. Покладався на науковий світогляд. Уважав себе глибоко релігійною людиною і розглядав релігію як найвищий вияв людської особистості.

У фокусі світогляду Вернадського – ідея переходу біосфери в ноосферу. Досліджуючи феномен “живої речовини” як сукупності живих організмів, Володимир Іванович показав, що жива речовина є носієм і продуцентом “біогеохімічної енергії”; що з появою біосфери *Homo sapiens* і суспільства виникла нова, вища форма зазначеної енергії – “енергія людської культури” або “культурна біогеохімічна енергія” – як геологічна сила і вирішальний фактор у геологічній історії планети; що ця космічно-біологічна й соціальна енергія розуму (насамперед наукової думки) і серця людини є рушієм перетворення біосфери у ноосферу, “царства живої природи” – на “царство розуму”, стихійно-природного процесу – на свідомий, біологічно залежного виду *Homo sapiens* – на вільно-автотрофний, який вийде в інші світи.

Визначне місце в історії української науки і культури кінця XIX – першої третини XX ст. посідав Михайло Сергійович Грушевський (1866-1934) [9, 16], історик і патріот свого народу. Як політик М. Грушевський був засновником Національно-демократичної партії Галичини і Товариства українських

поступовців у Києві, творцем засад Української незалежної держави, першим президентом Української народної республіки. У науковій творчості і політичній діяльності М. Грушевський вважав вищим мірилом любов до свого народу і до історичної істини.

Творча спадщина М. Грушевського налічує більш як 2 тис. бібліографічних одиниць – книг, статей, рецензій, інших публікацій. Він – академік Всеукраїнської академії наук, перший президент України, ним підписаний IV Універсал, що проголосив державну незалежність України. Головним напрямом його політологічних досліджень була проблема національного самовизначення.

Це поняття він формулював чітко: цілковита самостійність і незалежність є послідовним, логічним завершенням запитів національного розвитку й самовизначення будь-якої народності, що займає певну територію й має достатні нахили та енергію розвитку.

Що з цього випливає:

- прагнення до самостійності є об'єктивною логікою життя, необхідністю саморозвитку будь-якого національного утворення;
- самостійність і незалежність народу пов'язана не лише з територіальними володіннями, а й з відповідними Нахилами народу;
- незалежність особистості неможлива без компетенції та відповідальності; незалежність безпосередньо залежить від енергії розвитку народу;
- відсутність "політичної самостійності" можлива лише за умови, коли народність співіснує з іншими за ефективного громадського ладу, раціонального державного управління. Оскільки такої "благоліпності" досягти неймовірно важко, кожна нація має право захищати своє природне прагнення до розвитку саме політичною самостійністю;
- багатонаціональній державі, з якої народи намагаються вирватися до політичної самостійності, залишається ображатися тільки на свій рутинний лад, нераціональну економіку, викривлену національно-культурну політику;
- борючись за вихід із великих політико-територіальних об'єднань, прагнучи до власної державності й політичної незалежності, нація повинна бути впевненою, що вона виплекає у своєму середовищі розумних і далекоглядних "кермачів", які приведуть народ до процвітання;
- тільки вільна спілка вільних народів є ефективною і з морального, й з економічного погляду.

Важливою рисою діяльності М. С. Грушевського був пошук компромісів. Він стверджував, що тривкими можуть бути стосунки націй, засновані лише на взаємній вигоді, на узгодженні своїх перспективних станів розвитку, за яких свобода, суверенітет і самобутність одного народу не зачіпають іншого.

Отже, духом безкорисливого пошуку Істини повна історія світової й української цивілізації. Для подвижників науки, освіти, просвіти, культури, техніки пошук істини завжди складав і складає смисл всього їхнього життя. Їх об'єднує те, що вони дотримувалися принципу – людина покликана до святості та добротворення. Вони наполягали на тому, що людина має пізнати Духовну Істину ще до свого народження із думок і настанов батька і матері та сповідувати через все життя, а наукова істина пізнається ними в розвитку завдяки процесу напруженого навчання та невтомної праці. Саме тому пам'ять про них зберігають вдячні нащадки. Історія пам'ятає шукачів істини, які ради неї ризикували репутацією, наражалися на травлю, тортури, звинувачувалися в шарлатанстві, притягалися до суду, помирали у злиденності, страчувалися. Вірно сказано – не може бути апостолом істини той, хто не має сміливості бути мучеником.

В історії людства відомо багато правителів у результаті керівництва яких загинуло сотні тисяч – мільйони людей. У той же час Ісус Христос, якого називали Царем, пішов на смерть заради Істини, заради майбутнього вічного життя людей. Він не мав освіти у світському розумінні цього слова, а Його величали Учителем, Він не був лікарем, а до Нього зверталися як до Цілителя, Він не мав війська, а Його боялися правителі.

“Я є Шлях, Істина й Життя, - відповів Ісус. – І ніхто не прийде до Отця інакше, як через Мене. Якщо ви справді знали Мене, то знали й Отця Мого. І відтепер ви знаєте Його, ви бачили Його”. Тоді Пилип мовив: “Господи, покажи нам Отця, і цього буде досить для нас”. Ісус відповів: “Я був серед вас так довго, а ти, Пилипе, досі не знаєш Мене? Хто бачив Мене, той і Отця бачив. Як ти можеш казати: “Покажи нам Отця”. Хіба ти не віриш, що Я є в Отці, а Отець у Мені? Слова, що кажу вам, ідуть не від Мене. Отець, Який є в Мені, вершить справи Свої. Повірте Мені, коли кажу, що Я є в Отці, а Отець в Мені. Якщо ж ні, то повірте в Мене за чудесні справи Мої. Істинно кажу вам: хто вірить у Мене, зможе здійснити те ж, що й Я. Так! Він здійснить навіть більше, бо Я йду до Отця Свого. І як попросите ви щось здійснити в ім'я Моє, Я здійснию те. Я зроблю це, щоб слава Отця явилася через Сина Його. Якщо попросите чогось в Моє ім'я, те Я виконаю”. “Якщо любите Мене, то виконуватимете Мої заповіді. І Я проситиму Отця, а Він дасть вам іншого Помічника, який буде з вами вічно. Це Дух Істини, якого світ не може прийняти, бо не бачить і не знає його. Ви ж його знаєте, бо він живе з вами і буде жити в вас. Я не залишу вас сиротами, та повернуся до вас. І ще трохи, і світ уже не побачить Мене, ви ж бачите Мене, бо Я живу і ви будете жити. І того дня ви дізнаєтеся, що Я в Отці Своєму, а ви в Мені, а Я в вас. Хто приймає Мої заповіді й дотримується їх, той справді любить Мене, а хто любить Мене, того й Отець Мій полюбить, і Я любитиму того і

явлюся йому”. І спитав Його Юда, але не Іскаріот: “Господи, як же це так, що Ти лише нам явишся, а не світові?” Ісус мовив у відповідь: “Хто любить Мене, той слідуватиме вченню Моєму, і Отець любитиме того. І Ми прийдемо до Нього й будемо з Ним. Хто ж не любить Мене, той не слідує вченню Моєму. І слово, що ви чуєте, йде не від Мене, вона належить Отцю Моєму, Який послав Мене. І все це Я вам казав, поки був разом з вами. Та й Помічник, Дух Святий, Якого Отець пошле в ім’я Моє, навчить вас усього. Він нагадає вам усе, що я казав. Живіть у злагоді. Я залишаю вам мир, та не так, як світ його дає! Нехай не тривожаться серця ваші й не страхаються. Ви чули, як Я казав вам, що залишаю вас, але повернуся знову. Якби ви Мене любили, то зараз би раділи, що до Отця Я йду, тому, що Він величніший за Мене. Я сказав вам про це зараз, перш ніж воно трапиться. А коли це станеться, ви зможете пересвідчитися й повірите. Недовго вже говоритиму Я з вами, бо йде правитель світу цього, але він не має влади наді Мною” [1, 2, 3, 6].

На основі сказаного можна зробити висновок, що для того, щоб пізнати і усвідомити Істину необхідно спілкуватися з Богом, вірити Богу, служити Богу. Вивчаючи Святе Письмо Старого і Нового Завіту, духовні, природні та суспільні закони і науки необхідно враховувати, усвідомити і пам’ятати, що все що говориться в Біблії про досліджуваний нами предмет, – це міцна основа, на яку можна з впевненістю спертися.

Допитливий людський розум завжди прагнув, прагне і буде прагнути до пізнання та усвідомлення Істини яка запалює світло Віри, Надії, Любові.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. СВЯТЕ ПИСЬМО СТАРОГО І НОВОГО ЗАВІТУ / переклад П.О. Куліша, І.С. Левіцького і Пулюя – Київ, Українське біблійське товариство, 2003. – с. 859, 255.
2. БІБЛІЯ або Книги Святого Письма Старого й Нового Заповіту / Переклад проф. Івана Огієнка, Українське біблійське товариство, 2013. с. 1229.
3. Біблія для дітей / Свято-Успенська Почаївська Лавра Православне видавництво «Меліса», 2015 – с. 360.
4. В. Білодід Вернадський Володимир Іванович <http://litopys.org.ua/fdm/fdm78.htm>
5. В.І. Вернадський Громадянин. Вчений. Мислитель: Праці вченого та література про нього з фондів ЦНБ АН України – К.: 1992.
6. Від Іоана 14:6-30 УМТ: Свята Біблія: Сучасною мовою <https://www.bible.com/uk/bible/compare/JHN.14.6-30>
7. Григорій Сковорода Вірші. Пісні. Байки. Діалоги. Трактати. Притчі. Прозові переклади. Листи. / Дожовтнева українська література. – Київ Наукова думка, 1983. – с. 542.
8. Енциклопедія життя і творчості Івана Франка <https://www.i-franko.name/>
9. Основоположні політичні ідеї Михайла Грушевського. Реферат – Грушевський – історик і патріот свого народу. Суспільно-політичні погляди. Історіософська концепція Грушевського. Спадщина Грушевського. Проблема відповідності

- політико-громадянського устрою. Роль селянства в житті Грушевського. Грушевський як історик. Наукові праці Грушевського <https://ru.osvita.ua/vnz/reports/politolog/16285/>
10. Рабінович П.М. Істина у праві / Юридична енциклопедія т. 2. – Київ Видавництво «Українська енциклопедія» імені М.П. Бажана, 1999 – с. 729.
11. Т. Шевченко Кобзар – Київ Видавництво художньої літератури “Дніпро”, 1976 – с. 574.
12. Тарас і його пророцтва: голос Шевченка потужний, як ніколи. <https://osvitoria.media/experience/taras-i-jogo-prorotstva-golos-shevchenka-potuzhnyj-yak-nikoly/>
13. Тарас Шевченко / Зібрання творів у шести томах (видання, автентичне 1-6 томам «Повне зібрання творів у дванадцяти томах»). – Київ Наукова думка, 2003.
14. «У істини проста мова» до 300-річчя Г. С. Сковороди https://lib.mphu.edu.ua/new_391.html
15. У пошуках істини [https:// istyna.org/2019/01/01/y-poшуках-істини/](https://istyna.org/2019/01/01/y-poшуках-істини/)
16. Філософський енциклопедичний словник / Національна академія наук України Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди. – Київ Абрис, 2002. – с. 742.

Шевченко М. В.,
*Студентка III курсу факультету комп'ютерних наук,
математики, фізики та економіки
Полтавського національного
педагогічного університету імені В.Г. Короленка
masha2005shevchenko@gmail.com*

ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПЛАТФОРМИ «КАНООТ!» В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ МАТЕМАТИКИ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Анотація: В даній статті розглянута актуальність використання інтерактивних технологій в навчальному процесі, впровадження ігрових технологій на уроках математики на прикладі платформи «Kahoot!». Розглянуто приклади використання даної платформи в освітньому процесі.

Ключові слова: Навчальна платформа, інтерактивні технології, урок математики, Kahoot.

Abstract: This article examines the relevance of using interactive technologies in the educational process, the implementation of game technologies in mathematics lessons using the example of the "Kahoot!" platform. Examples of the use of this platform in the educational process are considered.

Keywords: Educational platform, interactive technologies, mathematics lesson, Kahoot.

В освітньому процесі необхідною складовою ефективного навчання є застосування інтерактивних технологій. При впровадженні дослідницької